

Жыйылыу

Болушлукну орунуна - энчи жумуш

Кисловодск шахарда премьер-министр Владимир Путини председателлик этюу бля регионалы айнтуууу воспрослары жаны бля Комиссияны жыйынуу болганды. Анга КЪМР-ни Президент Арсен Канокоев да катышканды.

Финанс кризисни кезинде аны артыга койгонуу керек деп, Владимир Путин ырыскына не кवाद аз кыратырга чакырганды губернаторлары. 2010 жылы бюджеттик бек кытыл болуурга болуургу алауы эсерине токсорганды.

Он болумдада региондадан изленгенди - бюджет политиканы бек жууалы бардырууду. Аны алдында кюнде Владимир Путин регионга 70 миллиард сом болушлук этигилини коюсонден бериге кыюл салгыранды.

Мындан ары уа ара кытылгандан кутулурга кюрешкенге себеплик этеригин айтканды (аны бля байламга 2010 жылда регионга 1 триллион сом берилгиди). Он болумда ала ишчилек жаны бля керюмдоло кылапай болууларыны коюсонден да сагыш этергек керектиде.

КЪМР-ни Президент Арсен Канокоев ол жыйында сөлөшгенинде бара турган жылда арадан кеп ырыкы кыратылыч объектилер ишкерликтерин айтканды. Андан сора да, ол гиче эм орталык предпринимательствого болушлукга берилген ача 8 миллиардон 173 миллионга жеткени, ишчилек саны 34 процентке азайганды (41 миңден 24,7 миң адамга эри), жылы ахырына дери уа дагы ала керюмдоло 10 миңгеге азайтылычы коюсонди айтканды. Республикада иш чактылуу жаны бля борч болмагыранды.

Кытылгыкга кыжауа кюрешти мадарлары жашауда бардырылгандарыны хаыранды экономиканы баш беккерликтерин айтуларыны динамикасы бузулмай сакланганды. Арсен Канокоевну оюмуна кере, энчи иелик-кырал партнёрлукну механизмин ише синдириуду. Ол 2012 жылда регионга тамагалык этеди.

Энчи алай айтканды, инвестиция эм айнуу жаны бля Агентство куралганды. Он бизнесте бля бирге бара турган жылы ичине 10 инвестиция проекттерин жашууга салдыранды. Ол а, 2 миң жаңы ишчи жерлени кууруга, жылы ахырына дери анга дагыда 5 миң ишчи жер кууруга эри берилди.

Арсен Канокоев регионаны теңдештиргече бериген дотацияланы өлчөмлерин 2009

СЕССИЯ

Артха кыалыудан чыгыу эсленеди

Элбурс району экономикасы шындоо дери кеп бөлүмю болганлай барды. Алай алтын замананда уллу промышленность предприятие - Тарнаууну тау-байыкландыруучу комбинаты - баш жерин алып турган эсе, бусагында алда турист-рекреация комплекси. Болсада, экономика жаны бля айтканды, 2009 жылы биринчи жарымында 370 миллион сом багысы чыгарылган продукция алуучулуга ашырылганды эм торлюктю жумуша бля ишле этилгенди. Ол а бытыраны алай кезуоу бля тенгештиргенде, кеп болмаса да, бир проценттен артыкты. Керюмдоло андан да иги болуурга болуу жди, дуния финанс кытылыгы кытылмаса. Артыгыра

рыкында чекленген жууалыгы болган «Каббалк-Гипс» обществосы. Аны продукциясы сууру терк азайганды бля байламды андан жаланда 14,4 миллион сом багысы сатылганды. Куурулуда 109,4 миллион сом багысы иш тамамланганды. Аны асламысы - 102,6 миллион сому - «Тарнаууну шахта-куурулуш управленисы» кырал унитарлык предприятиеги юлюшюне жетеди. Кыалай-алай болганды да, прогноз керюмдоло 10,8 процентте артыгы бля толтурулганды. Жылы озыган кезуоуде административ территория бля былай магынады объекти хайырландыра берилгенди. Элбурс тауда гондоп канат жуюу экинчи кезуоу, аны экинчи эм ючюнкө кезуоулерине тышы бля электрорчок тартылганды. Былым элде Гестенти сууну жагылары бегетингенди. Тарнауу комбинатыны хвосторанищесини тйерсинде лоткока бля суу кетую илипини жангыртуу ишле бошала турадыла. 614 каварат метр жашуу жери болганды алты эчки иелиги юйле хайырландыра берилгенди.

Байрам

Сабан той тууган жерине кыайтханды

Элбурс район бля Таргартан Республиканы Заинск районууну арадында тууган шубулуку юкюене, тамыра не барды. Ол культура жаны бля болгондо, творчестволу коллективле бир бирге барып, кесерини жыр, тепсеу искусстволары бля шагырейлендиргенди.

Сабан тойуну биринчи кезуоу - ат чарини - байрам куюу былмыны бля Тарнаууну арадарында орналган Пярк эсенде өткенди. Алайгач аттаны иелери, элиге, кыонакыла да кеп жыйылган эдиле. Муну бардырууну былмычыла куурагандыла.

Бу чариде 12 ат эригенди. Аны бардырууну баш мурагы жаш тилооу спортка сейрин адыорууду, халкыла артык шубулукун кючюуде. Хорлагангала саугагына уа кыюла берилгенди.

Сора Гамира, аланы Ата журтларында сабан той жашуудан кеткенине эсгерген бля башланганын айтты, бир жыл мындан алгач Цхинвалда ажымлы өлгөнлени журметлерине шүмсу болуп эсгериге чакырганды.

Озыган шабат кюне а «Ит-Кюл» кыонак юйю алатганды талауда уа ютар аландан келген кыонакыла сабан той байрамны куурагандыла. Бу байрамды демленги Элбурсу этгенди бардырууга деген башламчылык татарлы

огутуруу ишчилек кыюла алып, биринчи кыюла сабан той чакырганды. «Анык Таргартан. Жаш тилооу заманы деген проектти таматасы, журналист Гамира Гадельшандыла. Элбурс району административны таматасы Сотталаны Кууран, Элбурс поселенины башчысы Курданлы Узейир, ол элчи иямы Асуаланы Альберт, бу

акер кюу бля кыралыны кесинде, тышанда да кыорууларыкты. Алай законпроектин хазырлагы халкыла аралы бандит кючле баш кетюре тебегенелери, алгач кыжауа кюреште кыралла бириги кетюролгенлери мурдорлук этеди.

Жайырма шахточы жер туюбюнде кыалгандыла. Словакияда эски шахталаны биринде 300 метр тереңдикде аврия болуп, 20 адам андан чыгарылма кыалгандыла. Кыуухаруу ишле кечюне да тохтамай бардылаа эселе да, ала сау болура дегча туюлоду.

Алайды да, башда келтирилген шартла кыралыны социальная политикасы жашауда бардыруу, республиканы экономикасын кючюле, ишчилени сагыны азайтуу жаны бля беконюкюде бизнес баш жерледен бирин тутканын кертюзгенди. Алай эсе уа, ол мындан арысында да айны барлыгына шынарыга болуукуду.

Алтай болганды да, жерибизден темлей кыюла алырга керекки», - дегенди кырал башчы.

Кыраллы сейирлерин кыюйдо да кууруорууга Алтай магынасы болган законпроект Кырал Думагач берилгенди. Анда айтулганына кере, Россия кесини эм тышы кыюу бля магыр жашууларына кыюу кууруулары, чекперин, бирликлерин

Басмага ХУЧИНАЛАНЫ Ануур хазырлаганды.

Къабарты-Малкъар Республикасы Правительствосуну Буйругу

Къабарты-Малкъар Республикасы Президентини 2009 жылда 12-чи майда этген буйругуна тийишлиликте Россияны транспорттунда битеуло бир кырал органы управленисы куурагыла аны 200-жылгыгына эм Къабарты-Малкъар Республикада алай олар куурагыла 80-жылгыгына хазырлануу эм аны байрамлау жаны бля байламды былай заттаны куурауу кыабил этергенди.

1. Россияны транспорттунда битеуло бир кырал органы управленисы куурагыла аны 200-жылгыгына эм Къабарты-Малкъар Республикада алай олар куурагыла 80-жылгыгына хазырлануу эм аны байрамлау жаны бля куурауу кыабил этергенди.

РФ-ни транспорттунда битеуло бир кырал органы управленисы куурагыла аны 200-жылгыгына эм Къабарты-Малкъар Республикада алай олар куурагыла 80-жылгыгына хазырлануу эм аны байрамлау жаны бля куурауу кыабил этергенди.

Къабарты-Малкъар Республикасы Правительствосуну Председатели А. РИHN.

Жерчилик Чууакъ кюнлени сакълайдыла

Тирлик жыйуу, мал ашла хазырлау, сабан сорюу кыюу бадырылыгы кезуоуде жаууп турган жаууна уллу чырмаулук этегили. Биотунда ту этеки миолкеде ол ишле барысы да тохтатылышыла.

Эйнек боланды механизаторларыгы кюн ачылырын саклап турганыны, - дейди Зольск муниципалыны эл молкю эм аш-зыяк управленисыны начальниги Латиф Тарканов. - Эсен райондада мизреулюккени тирлигин алыр бошала кетген эсе да, бизни миолкеде алыгык кепюдү.

Озыган айда куурагылык кысыканы нартох, чеплуу бахчагына заран келтиркенди. Он кезуоуде уа хуарилп окутунда тебегерген битимле ичкылыгы тышсе алаура Башха жаны бля кыраганда уа, мизреулюккени тирлигин жыйуу арта созулганы кыоранчаны кетюйриктиди.

Дурунда кепге кыалган бичен чирип, татыксыз болуу тебегерине кыайгы этдиреди. Картоф кыазыну заманы өте турганды да кеплени жарыстады: багысы чакыргач ол продукция бузулуп, чирип тебегер деген кюркюру да барды.

Кысыксы, жаууна бошала алырларын суйюп турабыз. Сабанлагач чыгаргач ол болгандылай, бар кючюу тирлик жыйуу, мал ашла хазырлауга бурулукуду.

Бизни кюрр.

Фестиваль Жарыкъ халда

Бу кюнде Израильни адылга жазгандан Рихани деген элинде төрели фестивал бардырылды. Анга кундиге артык адам каттанды.

Аланы санында Къабарты-Малкъарны делегациясы да барды. Анга КЪМР-ни информация коммуницияла, жамауат биригуилени эм жаш тилооу ишлери жаны бля министри Борис Паштоу, «Адыгэ хасини» таматасы Мухамед Хафизе,

«Заман» - сизни газетигизди!

Хурметли жамауат! Сиз 2009 жылы экинчи жарымына «Заманга» жазылап кыалган эсегиз, ханы тюзетирге онг баргы. Жазылуу 25-чи августха дери жарашырсагызы, ана тилибизде чыккыган газетини биринчи сентябрьден алып башларыксыз. Жазылууну багысы 4 айга - 237 сом 40 капенку.

Бизни индексибиз - 51532

Бизни индексибиз - 51532

Къабарты-Малкъар Республикада Урунуу кырал инспекциясы эм Къабарты-Малкъар Республиканы Урунуу эм социальная айнтууу министрствосу иш хакыны заманында беримтенини эм урунуу закондотельствого этилен башка бузуккылауны юсерлеринде республиканы граждандарын «кыяуу» өз бля КЪМР-де Урунуу кырал инспекциясына - 42-08-95 КЪМР-ни Урунуу эм социальная айнтууу министрствосуна уа 42-49-47 телефонна бля селештирге чакырадыла.

БИЗНЕС

Таукел атламла

Белгилисича, кыралда гиче эм орталык бизнестини тийишликсина айнууна себеплик этуу жаны бля битеуу россия жамауат организация куурагылауны бир кыауум жыл болады. Аны Къабарты-Малкъар Республикада бөлюмю ата «Сопарды». Анга куурауу ишде иги сынауу болган Альберт Изатович Килчыков таматалык этеди. Аны айтууна кере, республиканы муниципалыны районяны, шахар округланы башчылары бизнесте кымындауга кенес кю береди, не жаны бля да болушур ючюк кыюларында келген аныкандыла.

Алай кыайгыруулук кесини хайыран да береди. Он себепли буюнкоюнде Юг федералыны округда бизни республика гиче эм орталык бизнесте заманын ишле-

мине кере айныган субъектеден бирине саналады. Он кымындауу терк айнып баргачы КЪМР-ни экономикасын кючюлеге, адамланы жашуу кыюларын иленириуду анык себеплик этеди.

Анха шагатгач жалаанда бир юлго келтирсек да тамалгык этерикди. Бизни оюмузуга кере: озыган жылда республиканы бюджетте толгач керю эсенди.

Алайды да, башда келтирилген шартла кыралыны социальная политикасы жашауда бардыруу, республиканы экономикасын кючюле, ишчилени сагыны азайтуу жаны бля беконюкюде бизнес баш жерледен бирин тутканын кертюзгенди. Алай эсе уа, ол мындан арысында да айны барлыгына шынарыга болуукуду.

Бизни кюрр.

Кызыл жулдузлу лачин 2 бет

Хуанла бля харбызла чагыдыла 3 бет

Кенглик 4 бет

«Халаллыклары келюбюзюно ачады» 4 бет

Президентте писмолар

Алгынны график жаныганды токташдырылганды

Нарткыала шахарда жашаганылары атларындан сиден былай тилемге: 61-чи номерли «Нальчик-Москва» поездин «Докжухино» станцияда останаганын жаныганды токташдырыууга себептик этегиз эди. Аны баш бирге бизин станцияда темир жол касса жаныганды ишлеп башларча этегиз эди. Т. ОРЛОВА, Нарткыала шахар.

КыМР-ни транспорт, сьвэз эм жол молюк министри А. СУШЕВНИИ жуубы:

- Бу соруу алгаракыда Север Кавказ темир жолла компанияны оюнулары баш бирге сьозюлгөнди. 2009 жылда 19-чу июндан 35-чи номерли телеграммда айтылганы кьре, 2009-2010 жылда графикте тийишлиликке «Нальчик-Москва» поездеге «Докжухино» станция-

сом алгызга эркиндиле. Ол ачаны алыр ююн, РФ-ни Пенсия фондуу территориялы органына, экинчи, 3-чо сабийле туугъандан (батышталып алынган) сора кылайл бир заман озганында да кыармай, заявлене берирге тийишлиди.

Юйюрге кырал болушук алырга эркиник «Сабийери болган юйюрге кырал болушук этуно кыошак мадарларыны кьслеринден» 2006 жылда 29-чу декабрьден 256-ФЗ номерли Федеральний законга кьре, 2007 жылда 1-чи январьдан 2009 жылда 30-чу сентябрге дерги кезуино ичинде чькьгъан эсе, юйюр башда айтылган заявленелени 2009 жылда 31-чи декабрьде дерги кьзалмай жарьга керекди.

Ол торлю эркилик юйюрге «Сабийери болган юйюрге кырал болушук этуно кыошак мадарларыны кьслеринден» 2006 жылда 29-чу декабрьде 256-ФЗ номерли Федеральний законга тийишлиликде 2009 жылда 1-чи октябрьден башлап 2009 жылда 31-чи декабрьде дерги кьзалмай жарьга керекди.

Ана (юйюр) капиталны берилген илчмени тенгли берге азаяды. Ол тьле аны алган адамны россейли кредит организацияда ачылгъан сьвтуна жибериле.

А.А. Кожаровну ырыскы жашуу болмулары игиленди мурат бля ага бьлгий рекомендация берилгенди. Ана (юйюр) капиталны ырыскы болжалындан алгъа байланыуу бля байланыуу вопросу тамамлар ююн, гражданин Кожаров Россияни Пенсия фондуу КыМР-де Управленисны эм ол дайым жашаган жеринде уруунгъа социальний айнуу жаны бля территориялы управленгизга жашуу журт эм коммуналний жумушлу ююн тьлеулеу субсидияны, ай сайын берилген ачка компенсацияны алынуу ююсонд заявленелени берирге керекди.

Артха кьвалыудан чьгьыу эсленеди

Ахьры. Аллы 1-чи бетдеди.

Докладчы – район администрацияны башчысы орунбасары Арслан Улимбаев бир кьзаум бек магнанылы экономика эм социялы керьмюклени жаны бля республиканы муниципальний кьуралчуларыны рейтингинде бийилыни бирини жарьмына кьре район экинчи жерни алгъан бегилгенди. Алай коммуналний сьфреда болум, бек алга у этилген жумушлу ююн ачка тьленей тургъаны кьзалгъа этидери.

Башха проблемаланы кьслеринден да айтханды ол. Сьз ююн, лифт молюк осал болумлады. Элбрус, Терс-Кьлд, Бькьлым элде ара котельяныны. Кьслерини экинчи номери орта школунда бля Бедик элдеги школуну котельяларын тап халгъа келтирирге керек болу тургъа. Бькьлым юйюнде инженер сьтлеге капиталний ремонт этуу, Тырауну Кыму кьтиреинде жьзулу сьтлене тьрт ылы системага айландыруу, Огъары Бахсан орла Бедикте ичкер суу бля жалчтьрыкькь объектин ишлеу жаны бля вопросла алыкьа ахьрына дерги тамамланмагъанды.

Жашуу журт-коммуналний молюк комплексины проектирляриуну кьоз артыкьш кезуиде ишлерге хазьрлар ююн, республикалы кьвалыудан 10,8 миллион сьмь бьлонорге бегилгенгенин да четрегиде докладчы. Бу конюге ол ачаны 75 проценти чькьш бирге ал ишле тамамланганды. Бькьлым орла тургъан юйюнде жашаганыны башха журтлагъа кьчюрюрге бир кьзаум юйюрге капиталний ремонт этерге план барды.

Сьссияда бегилгенгени чь, баш молладан бири – турист-рекреация комплекси андан ары айныуду. Шьндь району молюк журюрген битеу субъектлерини ара-сында ол системаны субъекттери 14,7 проценти тутгъдыла. Бьсугъатда 47 коньакь эгрлар ююн, республикалы кьвалыудан 10,8 миллион сьмь бьлонорге бегилгенгенин да четрегиде докладчы. Бу конюге ол ачаны 75 проценти чькьш бирге ал ишле тамамланганды. Бькьлым орла тургъан юйюнде жашаганыны башха журтлагъа кьчюрюрге бир кьзаум юйюрге капиталний ремонт этерге план барды.

Сьссияда бегилгенгени чь, баш молладан бири – турист-рекреация комплекси андан ары айныуду. Шьндь району молюк журюрген битеу субъектлерини ара-сында ол системаны субъекттери 14,7 проценти тутгъдыла. Бьсугъатда 47 коньакь эгрлар ююн, республикалы кьвалыудан 10,8 миллион сьмь бьлонорге бегилгенгенин да четрегиде докладчы. Бу конюге ол ачаны 75 проценти чькьш бирге ал ишле тамамланганды. Бькьлым орла тургъан юйюнде жашаганыны башха журтлагъа кьчюрюрге бир кьзаум юйюрге капиталний ремонт этерге план барды.

Сьссияда бегилгенгени чь, баш молладан бири – турист-рекреация комплекси андан ары айныуду. Шьндь району молюк журюрген битеу субъектлерини ара-сында ол системаны субъекттери 14,7 проценти тутгъдыла. Бьсугъатда 47 коньакь эгрлар ююн, республикалы кьвалыудан 10,8 миллион сьмь бьлонорге бегилгенгенин да четрегиде докладчы. Бу конюге ол ачаны 75 проценти чькьш бирге ал ишле тамамланганды. Бькьлым орла тургъан юйюнде жашаганыны башха журтлагъа кьчюрюрге бир кьзаум юйюрге капиталний ремонт этерге план барды.

эм ол бусагъатда 10,183 сьмьга дерги жеткенди. Аны тьлеу жаны бля бусагъатда борч жокуду. Сьссияда Респотребнадзорну территориялы бьлонюмо начальниги Людмила Саубанова, район бьлонида ны баш арачы Атымьзаланы Махти, «Элбрусстеплогорь» ачык акционер обществону генеральний директору Хамид Махжиков, аз вольту аппаратура заводуну директору Бакулладаланы Курманбий эм башлаха сьлешгендиле. Ала кьслерини сьфрларында болуму эм проблемаланы кьслеринден айтхандыла.

ТЕМИРЛАНЫ Анатолий.

Ана капиталны 12 минг сьмун – юйюрюню кереклерине

Хурметли Президент! Сизни болушугузгъузу хайырланды бизге ана сертификат болгъунду! Бек сау болгъуз! Ол ачаны кьвалы алгызга боллукъду?

А. КОЖАРОВ, Нальчик шахар.

КыМР-ни урууну эм социальний айнуу министри ТЮБЕЙЛАНЫ Альберт жууп береди:

«Сабийери болган юйюрге кырал болушук этуно кыошак мадарларыны кьслеринден» 2006 жылда 29-чу декабрьден 256-ФЗ номерли Федеральний законга тийишлиликде ана (юйюр) капиталны ырыскыны (бир энци кьсегин) экинчи, кьчюно сабийле тургъан (багызылгъа алынган) кезуиден сора 3 жыл оза, РФ-ни Пенсия фондуу территориялы органына заявлене жазып хайырланьга болады.

Ана (юйюр) капиталны ырыскыны (бир кьсегин) заявленеге кьре тиширюну сайлау бля былай ишлени этерге берилди: - сабийге РФ-чи территориясында орнатылгъа ачкь окуу юйде да билим алыр ююн этилген кьчоранчагъа; - урууну пенсияны накопительний кьсегин кьурурга; жашуу журтну сатып алгъа (ишлерге) керекли ишлерге (гражданин алыны

законга бузукълукь этмей бардыра эсе), кьчоранчалы тьлерге.

Ана (юйюр) капиталны ырыскыны (аны бир кьсегин) жашуу журтну сатып алыр (ишлеу) ююн алынган кредитлени, ол саннга граждандыла организация бля кьшичмин этилип, 2010 жылда 31-чи декабрьге дерги берилген ачаны да кьшош, баш суммасын эм процентири тьлер ююн алырга эркиник бериледи. Былай онгъа сабийли юйюрге, экинчи, кьчюно эм алыны ызырандан тургъан (багызылгъа алынган) кезуиринден сора кьвалы бир заман озгъанына да кыармай, бериледи (2008 жылда 25-чи декабрьден 288-ФЗ номерли Федеральний законга тийишлиликде).

Ана (юйюр) капиталны сертификатларыны иелери бля да 2009 жылда ана (юйюр) капиталны ырыскынында бир жолгъа 12000

«Селгир – 2009»

Туризмни айнтыуу жаны бля жьыйрма проект

Кьзабаты-Малкзарыны делегациясы «Селгир - 2009» деген билим берген Битеурессий форуму ишине кьатышды. Аны сьндьда Информационо коммуналчю, жьмоут бегилгенини эм жаш тьлоно ишлери жаны бля министерство, Жаш тьлоно правительство келечили, жер-жерли компанияны жаш оюнуучулары эм менеджерлери, университетни студентлери, журналистлери барды.

«Селгир - 2009» РФ-ни Правительствосуну башчылыгы бля бардырылды. Россияни спорт, туризм эм жаш тьлоно политика жаны бля министри Василий Мутко айтханды кьре, ага боюн кесини кьзыраллы сойген эм кьп инновация муратлары болган фахмулу жаш тьлоно кьатышды. Ала ны борларыны арасында туризмни даражасын эм андан эм табигьат ресурслардан тыошен фьйдагъа жетдирирге эм Россияни даражасын туристлеге, ачыкь араныча, имиджин кьчюрюрге жораланган проектдиле.

Кьзабаты-Малкзарыны жаш тьлоно «Селгир-2009» форумгъа республикада туризмни айнтыуу жаны бля 20 проектти бергенди. Ападан бири – турист жумушлары заказларыны бирикдирлген информационо системасын кьуруну ююсонд проектти. Ол бек иги 50 проектти саньнады. Форумгъа кьатышханды кьслерини ишленин жашауда бардырыгъа болушугу партнерьланы табаргъа бек ышанадыла, кеси регионларда болса да, аныча, федеральний даражада болса да.

Ирина ХАПОВА, КыМР-ни Президентини бля Правительствосуну пресс-службасы.

ПРОИЗВОДСТВО

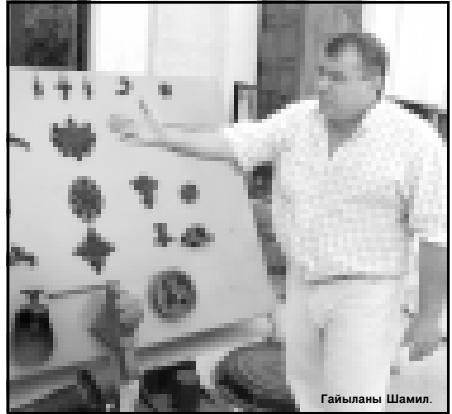
Кьуралчулукь

Ленин орденли «Прохлада» ремонт-механика заводуну генеральний директоруну орунбасары Гайыяланы Шамиль бля предприятие чьслеринде айтханды. Ала ишени барьруна, кьчюно контроль этуу аны бойнуды. Ол боруну намыслы тамамлады, бирселенен да аны излейди.

Аны ююн болур, мында жигер ишлери бля атлары айдырган жашла аз тьлюлдуле. Сьз ююн, Кьурманланы Келлетте жок тьшылгъан машинаны бля кьп жьланы кьдырыгъа тьшеди. Кьуру республикада угъай, андан тышынды да заводга кьп торлю жок тапдырады.

Иш кьпюно, ачыкь жьректи коллективде намыслы жьроридо. Окуучула да бек жууплы жумушну Кьурман угъга бурюручудула, ол аны кимден да тынгылы этерине ышанып. Темирден не торлю накьшыланы да элгъан устагъа Сергей Ерьмин саналады. Ол хазьрлагъан кьзабакь эшилге, бурулагъа ким да бьсюререкди. Ала кьп элерибизде, ша харларыбызда орнатылгъанлары кьбюрге боллукъду.

МАМАЙЛАНЫ Алий.

Гайыяланы Шамиль.

Темирчи Сергей Ермин.

Шофьр Кьурманланы Келлет.

ЖАНГЫЛЫКь

МГУ эм СПбГУ энци дипломла берликдиле

Москваны эм Санкт-Петербургу кьзырал университетлери кьслеринде окуп болгъан адамлагъа энци дипломна берликдиле. Ала ны Россия Федерацияны герби болган мухур салынырыкьды. Аны ююсонд Россияни бу эки баш узварыны ишлени вузларыны ачкьлыкь илму кьчюлгьуну мадарларыны ююслеринде законодательствогъа кьйирлисинде деп, Президент Дмитрий Медведев Кьзырал Думгъа жиберген тьзетимледе айтханды.

Документледе бегилгенгени чь, бу университетле

энди кьслери берлик дипломланы «Россей Федерацияны официалний символикасы» болган мухурну басып бегитирге эркиндиле. МГУ-гъа бля СПбГУ-гъа «россейли обществону айнтыууда кьзыралны бек улгу магъаналары болган эргетили вузларыны ачкьлыкь илму билим беруу комплексленден статусла бериледи. Университетлени учредиле беруу жаны бля иште лицензия беруино эм кьзырал акцияда этуно журукьларын тохташдырады. МГУ эм СПбГУ Филиалла кьурурга, продавалгъа стьвола ачаргъа, ол санда кьзыралдан тышынды да, кьслери алларына тохташдырган стандартланы эм излемлени мурдорларында билим профессионалы билим беруу эм вуздан сора профессионалы билим беруу программаланы тамамларга эркиндиле эмда окургъа алыу жаны бля кьшошак сынаулары бардырыгъа да боллукъду.

МГУ-ну эм СПбГУ-ну ректорларын куллулгъа Россияни Президентини салады, «Известия» газетден. ишден да ол кетерди. Вузу башчысыны полномочияларыны болжалы 5 жылдан кьп болмазгъа керекди. Аны бля бир Президент ректорлары куллулгъанына, болжаллары бошталгъандан сора да, жаныганд салыргъа эм кезуирине жетгини да, ишленинде чьгъарыгъа боллукъду. Университетлени башчыларыны куллулгъанына кьре олары бегилгенде жыл санлары жетсе да, Президент алыны полномочияларыны эмта да бир болжальгъа созаргъа эркиндиле.

ТАТЪЫЛАНЛАНЫ Борис.

12-чи АВГУСТ – РОССЕЙНИ АСКЕР-ХАУА КЮЧЛЕРИНИ КЮНЮДИЮ

Кьзыл жулдузу лачин

Алай адамла боладыла, алагы биринчи тьубегенлей окуна, кьлонг тартып, кьслерин сьюдюрюп кьютан. Мен да жашаууда да алайлагъа жолукьгъандым. Ападан бири – Улуу Ата журт урушун жьтти Жьтти Алтайны Маханын жаны Исмайлды. Мен аны бля озгъан емьорно 60-чы жылдында шагььери болганым. Сау 50 жылны «Севкавэлектробробор» заводда бирге ишлегенбиз.

Он чьнтты тьу адеби-кьзылыгы болганым, керекси сьлешдирге сюймьеучу адам эди. Аны ышлары приборла ишлеуучу заводун кьп жаш тьлононе юлго болгъандыла. Артыкьда аскерде куллуш этерге барыгъада жашуу, урууну сынауанда емьорлене эде турлукь дерсле алгъандыла.

Исмайлны кесини жашлыгыны ююсонд айтсакъ а, ол эр тьден окуна льтчик болургъа итингенди. Республиканы кьп башха жашларындан биринчи, ол да Нальчик аэрокулбунда пилотла хазьрлагъан школну бошгъанды. Урууну кезуино юнде Москваны кьгонду куллуш этерге сакьлагъанды. Гьттилги, батьрылыгы ююн Кьзыл Жулдузу, Ата журт урушун I даражаны орденлени эм былай майдала бля сауьаланганды: «Аскер жигитлиги ююн», «Москваны кьзурулагъаны ююн», «Германия бля урушда хорлан ююн».

Уруш жылланы эсгерге, ол былай айтхуу эди: «Совет Тургъан журтубузу жьреги Москваны душман самолётладан кьзурулагъан кезуиде, аланы жьзгьс бирин этьдормеге деп ани этип сьрмегъенбиз. Арыгъанлыгыбыны билмегенбиз. Бир-бирледе кече, кюн да ас-

Жанатайланы Исмаиль ДОСАЛОВА-ны байрагыны кьтында.

кер самолётладан тышынды окуна чькьмагъанбыз...» Исмаиль заводда кьурулуш ишлени тамамлачу ичкьнен эди. Ол адамла ююн дайым кьайгьыргъанды. Аны ююн аны кьлуиунда ишлерге кьбле сюймьенди.

Ветеран артыкьда жашла бля шуьхлукь жьроретгенди. Ол бир заманда киштегъи хьны сьлешмегенди, ачуланмагъанды. Ала да ага не кьзадар жуулагъ болургъа итингенди, айткьн оюноне не кьлулакь салгъандыла. Жашуу сынауу уллу болган а адамны кьшошакь сьзуо тутхуучу да, ачгъалышынуу да болгъанына эм не сьз.

Аскерин ююсонд хьны этерге тьшоше у, ол былай айтп болгъанды: «Ол мени жашуу университетимди...» Кертиси бля да, школ, аэрокулб, Совет аскер, Улуу Ата журт урушуну кьзыл сьрмешлери Жанатай улуну емьорлоо эде кьвалыкь кезуириндеди. Дагъанда Исмаиль жаш тьлоно бля ушакьларында аскерде куллуш этуу аданын саньн, чархын чьнкьчькьрып кьюймай, ага ниет кьчю, низам, тьзигинлик да бергени, не кьыйын кезуиде да тауекелчи этерге юйретуучу кьчюно кьтап-кьтаплай айтхуу эди.

«Манга жашаууну жаныганды башларгъа тьшоше эди, дегенди Жанатай улу, - келген ызым бля арасарсыз барьр эдим...»

ИЛМУНУ МУРДОРУНДА

Хайыр келтирген байламлыкьла

Кьзады барса, жерни тымы азылган, аны тирликлиги осалпанырыгы бегилди. Жерчилик бля корьшорене ол болганы кьзадар сьмитричлени хайырланьгъа итингенлери анданды. Кьп жьоранчалы элге ол мадар, жарьсуьга, элпел этимей да кьвалыучу. Топуракны тымы, кьзууму кьвалы болгъаны эм бурмагъаны себепли.

Сьветелени кезуидеуе кьп жьланы ара молкда бьш агроном болуп ишлене, минерал сьмитричлени болушукьлары бля бай тирли есьдорун тургъан Ушлашланы Ибрагим ол чьйорелени ююсонд былай жарьсп билдиргенди: - Ол неда бу сьмитричлени себуе туруп, топуракьда кьвалы химия затла кьвалылай бир болганына эс бурмагъан, шьндьолде буюнда багылы сьмитричле хайыр угъай, хата келтирге неда бошуна кетерге боллукъдула. Алай эсе, бек алгъа хар сабаны топурагыны кьзууму билирге керекди. Синаулу специалист ол мадарны тамамлауда «Станция агрохимикь службы Кабардино-Балкарская федеральний кьзырал учреждение» болушугузгъу ююсонд да айтханды жаны бля кьзыгъанлыкь этилсе, сьмитричлени андан эсе кьп ачка кетергин эс-гертгенди.

Андан сора айтылгъан станцияны директору Султан Бьсланев бля ушакь этенбиз, жьрчилик бля корьшорене болушукьгъа деп аныда кьп торлю жумуш этилгени билегибиз. Биринчи чьден, шьндьолде оорулоудан да хайырланьлы, хар сабаны, ушакътаны, бахчаны топурагыны кьзууму ачыкьлау терги этилди. Ага кьре, электрон картала жарашдырыладыла. Алай бля кьзыры сабанда кьвалы сьмитричле, кьвалылай бир берилрге кереклиси тохташдырылды. Станцияны лабораториясында жер сьмитричлени эс-гертгенди.

Нальчикде Толстой орамда орналган ол станцияда ишленене кьслери алларына бля да, башха организация бля бирге да, эл молюк товар чьгъаруучулагъа деп, семинарла, конференцияла курайдыла, коньсултацияла бардырадыла. Кьыска айтханда, бу учреждение бля байламлыкь жьроретген элге сокуьранырыкь тьлюлдуле.

Ю. БАРАНЮК.

ЖАШ ФАХМУЛА

Кенглик

Негерланы Керими жашы Альберт Хасанида тууганды. Коз артында 4-чо класска барлыкты. Сабийени жаш тейноо чыгармачылык ююнде «Асаа сабий киноло тейсе аксабийни орта кызуумуна бла ондагы сурат ишлеген эки скульптурга юйрөтөн бөлмө жорюп турганды.

Биологкоде бу факмулу жашчыксы бе сойен иш пластинден жаныуорланы, адамданы, юлейни ишлегенди. Жайда аны, 1-чи номери Исустовланы школууда экзамене беренинден сора, окултурга класска алганды. Вокалга хунери барды деп, ары да жаздырганды.

Негерланы Альберт ишлеген златя.

Альбертин хар пла стилинден этген ишле кыарай, бу сабийни кен билгени, кен окуганы, бай фантазиясы, улуу туюмо да болганы он саргат ачкыкыланды. Ала ны ичинде сарыулке кыборек болуп, хар бирини эчки-эчки торсоно ле бла ишлеп, биринине ушатмагыны жашчык бу бурунгу жануарны юсюнден толу халары болганы байлады.

Альберт ишлеген ит, хораз, губу, вертопел, машина, бурунгу малкыар юй, орус жомакчыла туюбу-чю гытчыкык - хар бирини юсюнден он эсинде кылай тууганын, кылай кыраганын айтп береди. Аны кырт-кымуурхаланы, губулары юслеринден кеси кыроп айтан халарына тынгылап турлугун келеди.

Юйде мени бир губу барды да, торсоно жашилди, юсюнде тарма кызалары бла. Анга чибилени тутуп береме да, он ала аны аш турарды. Аны багыч турсам, кылай бир улуу болуп кырогусе оюме. Сора кымуурхала бе сейридиге манга. Ол гитички кесинден аур затлары сыртанда эрттенине кырайма.

Бир жол аны сыртна колородоу кымажакны сулай салама да, юйюне дери элдиде. Тешиге гитички эди да, кымажак сыйымдыды. Алайда кыооп кетип, биргисине башка кымуурхаланы алып кыайды. Кымажак тебин, кесин алага хорлат-

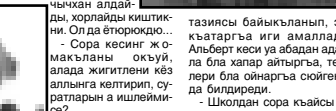
кыраганын, алай алага артык онгунмагыны да айтды: «Ну, погодина!» алайкы. Анда барюно дайым да кыоян хорлайды, алай болуп ама-лы жокчуу. Сора берю «Ну, погодина!» деп кен кер айтды. Диснейи «Чип и Дейл» деген мульткилеринде да чыккан алдайды, хорлайды киштин. Ол да второкою.

Сора кесинг жомакчылык окуй, алада жигитлени кыз алынга келтирип, суратларын а ишлеймисе.

Ишлейме, Андерсен жомакчыларын-дан сора тууган эдиле бир кызуум эдиле, Фонарь да.

Киталада иллюстрация суратлагы а кыраймысы?

Тюрсиюлюени жаратмайа, ала гитче сабийчиликте деп ишлендише. Сураты карандаш бла этерге оюме. Градифаны жаратама. Анам айтып, Мечиланы Кязимни бла Куулийланы Кыйсынын суратларын ишлегенди.

Жашчык пластини бла не себепден кюрөшп башлаганды? Гитичкиле аны сол кылолуна баш бармагы, бирсирелче, тюзөлмей, кызыгырак кызат эди. Сабийни врачлагы айтпген, ол пластини бла кюрөшп, бармагы ишлеп турса, жерине келер, дегендише. Южылында берди Альберт бу жуумушкы материял жерине келди, «чык» деп, таууш эдиле, кызыгырак да кетеди.

Жашчыкны аммасы ол сабий заманда жомакчы окуганын, кыден улуу текстени билгенди да айтды. Была бары да сабийни фан-

мазга кюрөшгениликте, аны тештиге сукыган эдиле.

Арт заманда адам - бу мультфильмде да кыроноп, сабийени жашуарына киргенди. «Адам - губу-деген сөз манга болмаганыч а эриши кыропеди, адам бла губулу орталарына дефисни салып, бир скарт эткен кыужурчуп. Бусагындагы тейноо акылында ау аллай оюмла ахырысы бла да жокчу-дула. Покемонала, шрекеле, адам-губула жууккы адамларидыла. Негерланы жашчыкылары ау ол кылай жаратылганын да айтды:

- Алай адам бар эди, бийик юйлеге, губуча, влрген. Он кеси кыраганды бу жигити да. Аны суратын ишлей а беу кылайы - оюнде губу аур эди. Ауну ичигички этерге керек болуп, аны бла кырайылганма.

Мен Альберттен совет жылда салынган мультфильмде кызатканын, кылапканын, аланы юслеринден оюмун да сорама. Он алагы

Реги

Алыкча сынамлары жетпейди

Россеини регионде чемпионаты экинчи кезиуе башланганды. Анга эки топтурлада аты командала кыатышдыла. Биринчи кезиуо итолгарына кере, бийик лигага чыккыган «Реги-Нальчик» биринчи кызуумдады. Анга ара зонада хорлаткан «Академия ВВС» суп супер-лигадан чыккыган «Спартак ПМ» командала да киредиле.

Бу кюнде «Реги-Нальчик» чемпионаты экинчи кезиуоно чеклеринде оч кюнюо ичинде Москвада эки команда бла да туюбешгенди. Биринчи турда, «Академия ВВС» бла ойноп, 5:14 эсеп бла хорлатканды. Команданы баш тренери Тимур Карювну айтанчына кере, бизни региончилик сынау жетмегенди. Команданы жетмиш проценти жаш адамладыла эч былпак кезде туюбешме биринчи кере кыатышкандыла.

Москвачылары командалында ау профессионала ойнайдыла. Аны бла бирге сезон бошала турганын себепли алгын туюбешиле деп чып туюбешгенди да.

16-чы августта кесини майданында «Академия ВВС» бла, 26 августта ау «Спартак ПМ» бла ойнарды. Туюбешиле «Юность России» стадионда онбир сагытта башланаркыдыла.

Шендо «Реги-Нальчик» юйюнде туюбешилеге хазырланып башлаганды. Он

ОСМАНЛАНЫ АЙШАТ.

Шахмата

Джермукда ау ким кыытар?

Шабат кюн Арменияны Джермук шахарында ФИДЕ-ни Гран-прини башинчи кезиуе башланганды. Ол 28-чи августта дери бардырылыгыды. Эриткеге салыкчы, аны 4-чо кезиуе кен болмай Нальчикде этген эди.

Турнирге, бигытча, он-төрт гроссмейстер кыатышкыла, аладан ючюсю россеийлиледиле - Дмитрий Яковенко, Евгений Алексеев эи Эрнесто Инсаревич. Гран-прии Нальчикде бардырылган турунда эриш-

ЖОЛ

Бир ыйыкчада

Республиканы жеринде 3-чо августдан 10-чу августта дери кезинде 12 авария болганды. Алада 2 адам этгенди, 14 адам кынуу тапканды. Аварияланы кыбюсю ау автомашиналы бир билери бла кыагышхаларыны халасында болганды.

8-чи августта 17 сагыт 27 минутта Лезю автомашинаны водители, Железнодорожники жашаган 25-жыллык тишпирю, «Бахсан-Азун» федеральный жолу 32-чи километреде автомашинасын тап элпалмай, жолдан бир жанына чыгарып аударганды. Аны эки пассажир, жаралы болуп, балчыцга туюбешгенди.

Регистрация тинтүүлө бардырылган кезде 6 автомашинаны агрегат шартла-

ры кетерилгенлери неда окуулмазча этилгенлери туюбештырганды. ыйыккыны ичинде изилдеу болганын бир кыроп регистрация белги, бир ВАЗ-21073 автомашина табылгандыла. Наркотикле элтип баргандан адам тутулганды. Авария этип, алайдан кыачып кеткен шикмталачы адам Нальчик шахарда кыолгача туюбешди.

Озган ыйыкчада Нальчик, Терек шахарда, Сармаково элде жашаган ючуелен урланган автомашинала бла айлана турганлай табылгандыла.

О. Каченко. КьМР-де МВД-ны УГИБДД-сы.

Согуу

«Халаллыклары келюбюзно ачады»

Ташлы-Тала тийреинде орналган «Зори Кавказа» саулуку ирилдеринг лагеринде Чеченден келген сабийи солудула. Энди мында турган кюле зауукчу этюдоруча этген а он затлары кыраууч Марита Жамбековачы. Кюношу республикадан келгенге кылай солугуанарын андан сордук:

Орусча ити билебиле, алай чеченли сабийчиликте бла бир биринини ангылайбыз, - дейди Марита. - Культуралышперибек бек кендолое. Хар келген кыуамузга туюбегенде, байрамдан башлап, хар кюндөн да, аланы оюнлерине кере, кен торлою юйла кырагандыла туробыз.

Нальчикке этлебиз, бу тийреде эскуриягыча барганы да алай солугуу жаратады. Бир-бирле мында нызам бла жашарга керек болганын ангыламыдыла. Алай спорт эришмиле, миллет тейселеуе башланса, жоруккыга сыйыммагылана да кеслерини хунерлерини кырогторго ашыгадыла. Асфальтта сурат этгендени арасында кылайла фахмулула болганын кыокигиз да кырогдою. Алгаракыда ау шакала ойноп эришген эдиле.

«Кыонак кыойдан жууачы» дегенчанымы, огебесе берил келип солугуаныгызга чыгыб болмай турамысыз деген соруумуа сменни таматасы Юсупов Шербани бийик жууап бергенди:

- Мында солугуананы асламысы шахарда жашагандадыла, алай элперибизден да бардыла. Бу лагерени нек сайлаганыбызны сорсагыз, мында хауа, табийгыат да бек аламатдыла. Сора бу тийреде жашагынала бизни мийден да ити айтпайдыла. Биринчи келген кюнобюде жууачу ади да, сабийле, кыуу кириш этип турдулу кыроп, жарыгындадыла. Алай кюн булутладан чыккыганлай, аланы келлери тыйолап эткенди, энди кылай ойноп айланганын кесигиз да кырогдою.

САРАКУЛАНЫ АСИТ.

Аш-суу казырауучула (солдан оңинга): Болатланы Марина, Токумаланы Зуура, Хибийланы Света, Мишаланы Фатима, Тауекяланы Аса.

Биринчи отрядны юйретиучюсю Яхита Амаева бу лагерде 2005 жылда болганын айтканды. Энди ау Грозныйни 48-чи номери школу-ну окуучулары бла келгенди.

- Билемсиз, мында иркеттерден башлап бок ишчегдерди да сабийге бек итидиле, - дегенди Яхита. - Биринчи кюн сууккы эди, мында тауулу тишпирюла, кеслери эшген жылы өрге жанланы алып келип, окуучуларыны кыбюсю кийиндирип кыойган эдиле. Он кыайгыруулары кючон алагы жорек ыразылыгымы билдиргеге ою эдим.

«Зори Кавказа» саулуку игилендирген солу лагерини директору Махияланы Тахир аз-азык тынгылы болуруна улуу эс бурды. Мында шпалык этерге Мишаланы Фатиманы чакырганы да андан болуп эди. Он солу койледе бу жумуш бла корештени 40 жылдан да аслам болду. Он кесини болушкычулары бла казырауучулар ашаркыкылары сабийле бек жараттыла.

МАМАЙЛАНЫ АЛИЯ Суратла авторчулуда

Сабийле асыфатда сурат ишлеп эришедиле.

Тенис ойнаргыа заман да табыдыла.

УЧРЕДИТЕЛГЕ: КЫАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДКОЛЛЕГИЯ:
АЛИКАЛАНЫВладимир, АППАИЛАНЫ Музафар (баш редактору орубасары, БЕППАЙЛАНЫ Муталып (баш редактору орубасары), БИТИРЛАНЫ Аминат, ХУСЕЙИНИ Хауа, ТОКУМАЛАНЫ Тусеин, ТОКЛУЛУЛАНЫ Борис (жууалы секретары).

ТЕЛЕФОНЫ:
Редактору ирибелгени - 42-63-91. Баш редактору орубасарлары - 42-38-21 47-36-22. Жууалы секретары - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Корреспонд - 42-63-52.

РЕДАКЦИЯНЫ БЕЛОМПИРИ:
Жымауат-политика жашууно белюмю - 42-67-68, 42-04-20. Экономиканы белюмю - 42-66-73. Культураны белюмю - 42-75-82. Социальный политиканы белюмю - 42-66-76, 42-76-59. Жыналкыкыны бла спортно белюмю - 47-26-39, 42-66-71. Писманланы, рекламаланы эм билдирүүчү белюмю - 42-37-94. Тизмеланы белюмю-47-31-28. Сурат алуучу белюм - 42-68-72. Бухгалтерия - 42-38-87. Операторлар - 47-26-28, 42-39-65.

Редакция авторла бла кызыгыт жюрютмейди. Кюлж замангагы рецензия этилмейди эм ала артка кыайгарымайдыла.

Газетде басмаанын материалды айткылан оюмла редакцияны оюму бла келишимге болушкучу. Алада айткылан хар зат кючон, Россеи Федерацияны басманы юсюнден Законду тийишликде, материалды авторлары кеслери жууапалдыла.

Редакция авторларды 400 гитчтигинден (машичка бла жаалганы 5-6 бет) кезиуе аздады.

Газет Басмагы эс асламы информацияны эркинликтерини кыроуруу жаны бла Кыайбаргы-Малкыар регион инспекцияда 1994 жылда 14-чо июндады регистрация этилгенди.

Регистрация номер—Н—0066. Индекс - 51532

Газетини басмагы КьМР-ни Информация коммуниканцияла, жамауат биртуулени эм жаш тейноо ишлери алагы бла министрчюсю компьютер службага хазыр этгенди.

Газет 1905 жылда Революция аты республикада полуграфиконияла басмааланганды. Нальчик шахар, Лени аты проспект, 33.

Газетини ислерине туюулары кючон КьМР-ни локча сыйымы федеральный Управленийка жалганды. Телефон: 42-06-51, 42-19-37.

Газетини роиннагы сатыу кючон КьМР-ни «Россичат» акционер обществосу жууапалды. Телефон: 42-69-34.

Номерге граскиге кере 19 сагытта кыо салынды. 21.00 сагытта кыо салынганды.

ГАЗЕТИНИ НОМЕРНИ ЧЫГАРГАНЛА:
Османланы Хийса - дежурный редактор; Гайланы Рита - жууалы секретары орубасары; Амматланы Шауада (3-чо бетте), Зейналаны Лида (1-2-чи бетте) - корреспондент.

Тиражы 3850 экз. Заказ № 2577

РЕДАКЦИЯНЫ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар, Лени аты проспект, 5